

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím: *Az új Nemzeti Színházról*

Forrás:

Az Est

Bp.
(Hely)

1913 IX 24
(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

792

Hely

Nemzeti Színház

Idő

1913

Személy

Az új Nemzeti Színházról

— Az Est tudósítójától. —

Az új Nemzeti Színház építői tegnap fejezték be külföldi tanulmányutjukról tartott többnapos beszámolójukat a színházépítő bizottságnak, a mely *Berczik* Gyula elnökelete alatt működött. Most már rövidesen kiírják a pályázatokat a vállalkozóknak és szállítóknak s néhány hónap múlva megkezdődik a nagy munka. Fölkerestük műtermükben *Tóry* és *Pogány* építészeket és *Pogány* Mórictól a következő érdekes dolgokat tudtuk meg:

— Ön az új Nemzeti Színház nézőterére kíváncsi. Bevallom, hogy ezzel igen érzékeny ponton érintett, benünket, mert az új színház architektúrájából, főként a belsőből, egyetlen vonás sincsen még készen. A két-hónapos tanulmányuton derült csak ki, hogy mily vakmerőek voltunk, mikor e horribilis témához nyultunk, s hogy mi az a modern színház? Azt hinné az ember, hogy az is csak egy közönséges épület, a melyeknek egyik részében egy színpad van el-

helyezve, holott a színház egy óriási instrumentum, a melynek a legparányibb részecskéje is végzetesen fontos és olyan érzékenyen függ össze a legfontosabb dolgokkal, mint hogy az emberi testnek sincs egy olyan jelentéktelennek látszó pontja se, a melyik halálosan fontos nem lehetne. Csodálatosan bonyolult munka ez, a mely minden pillanatban horribilis feladatok elé állítja a művészt.

— A ki színházat épít, az a színpad rabszolgája. Minden a színpadért történik s a grandiózus épületnek nincs az a kicsiny, elrejtett falrészlete, vagy távoli akár diónyi helyisége, a melyeknek megcsinálásánál ne kellene a színpad követeléseivel alkalmazkodni. Tanulmányutunk alatt csaknem kizáróan színpadtechnikai kérdésekkel kellett foglalkoznunk. A mi színpadunknak olyannak kell lenni, hogy mindaz benne és rajta legyen, a mi nagy szerűt a színpadtechnikusok főleg az utóbbi időben alkottak.

— Gondoskodni kellett arról, hogy az ember tragédiáját épp úgy játszassák e színpadon, mint Shakespeare-t, vagy a legintimebb ha-

tásokkal dolgozó irodalmi darabokat. E végből külön Shakespeare-színpadot szerkesztettünk, a melyet úgy kapunk, hogy a zenekart is színpadnak használjuk. Hogy azonban a színpad és a közönség közötti távolság megmaradjon, ily előadásoknál a földszint első három sorát el-szülyesztjük.

— A nézőtér látóvonalára úgy van megszerkesztve, hogy a néző a legmagasabb emelet legutolsó sorából is és bármelyik sarkából teljes alakjában, tehát lába talpától kezdve lássa a színészt. A földszinti sorok emelkedése úgy van kiszámítva, hogy mindenki az előtte ülő fejefölött lát el, megszűnnek tehát az eddigi kellemetlen hajlongások, fejcsavarások, a publikumnak kénytelen hullámozása, a mi nézőt és színészt egyaránt zavart.

— Színpadunkon megszűnnek a diszletezési mizériák is, mert mi egyszerre négy kész felvonást tudunk elhelyezni. Kettőt a színpad fölött, kettőt alatta. A színpadi gépezetek legnagyobb részét a megbízható víz-viznyomásos erő hajtja. Fölvonás után a rendező egy óriási táblán, a mely fogantyúkkal lesz tele, csak

meghuz egyet s a színpad, teljes berendezésével eltűnik s egy másikat meghuzva, helyébe jön a következő felvonás tökéletesen összeállított és berendezett színje.

— A világítás csodálatosan szellemes gépekkel, tükrökkel, lámpákkal és vetítő gépekkel fog történni. Olyan hatásokat lehet ezekkel elérni, hogy például egy kihajnalodás, vagy egy naplemente, egy vihar kitörése, vagy elmulása ezen a színpadon félelemgerjesztően élethű lesz. Az ugynevezett Fortuni-világítást alkalmazzuk, eltűnnek ezzel a durva színes lámpák, a mi lámpáink előtt finom kis selyemfüggönyök lógnak a teljes színskálában s ezeknek igazgatásával, kombinálásával s a természetet hiven utánzó elszórtágban kapjuk az egyenletes világítást. Mindez minimális fáradsággal fogantjuk mozgatásával történik, melyek egy három méteres táblán, mint egy óriási lakók jegyzéke a házakban, a rendezői hidon van elhelyezve. Nincs a színpadon semmi kapkodás, semmi lőtás-futás.

— Mindebből láthatja, hogy feladatunkat nemcsak az építész, hanem az író, a színész, a rendező és a

szinpad-technikus munkálkodásával
is összefügg, velükegyütt kell dolgoz-
nunk, gondolkodnunk. Hogy mind-
azt, a mit láttunk és tapasztaltunk,
meg is valósíthatjuk, azt a színházi
bizottság szerencsés összetételének
köszönhetjük. Mondhatom önnek,
liberálisabb, megértőbb és művészibb
gondolkozásu urakat keresve sem
találhattunk volna. Nagy hasznát
látjuk *Kertész K. Róbert* egyete-
mes, modern szaktudásának, *Schwab*
Gyula konstruktóri képességeinek.
Lehetetlen hálával nem gondol-
nom *Tóth Imrére*, a ki gazdag
tapasztalatainak egész tárházát ren-
delkezésünkre bocsájtotta és a mű-
vészelelkű *Bánffy Miklósr*a, a kinek
nemes buzgalma nem ismer akadályt,
megháttrálást a feladat néha igen
nehéz pontjainak megoldásánál, ve-
lünk él, velünk dolgozik és diadalra
segíti becsületes művészi törekvé-
seinket. Nehéz tisztjét az elnök,
Berczik Gyula, lelkiismeretesen, böl-
csen tölti be. Azt is is mondhatom
önnek, hogy dr. *Jankovits Béla* kul-
tusztiszter ur éber figyelemmel
kiszéri munkálkodását az egész bi-
zottságnak a mienkével együtt, s

nindebből láthat egyet, hogy sze-
retettel kezeli mindenki ezt a szent
ügyet.

— A telekredezésnek van még
egy elintézetlen pontja, erről most
folynak a tárgyalások *Glück Frigyes-*
sel és meg vagyunk róla győződve,
hogy a nagy nemzeti ügghöz méltó
szempontok teljes diadalával fognak
végződni. Egyelőre ennél többet nem
mondhatok.